

Trygghetsundersökning 2019 på socialpsykiatriska boenden

Funktionsstödsförvaltningen

Upprättad
Datum: 2019-09-28
Diarienummer: FSN-2019-2081
Ansvarig: Joachim Tevebring
Förvaltning: Funktionsstödsförvaltningen
Enhet: Avdelning Myndighet och socialpsykiatri

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
1.1. Bakgrund.....	3
1.2. Metod och urval.....	3
1.3. Genomförande.....	4
2. Resultat och analys	5
2.1. Boende.....	5
2.1.1. Eventuella problem där du bor.....	6
2.2. Utsatthet för brott.....	9
2.2.1. Utsatt för fysiskt våld.....	9
2.2.2. Utsatt för psykiskt våld.....	11
2.3. Oro att utsättas för brott.....	13
2.4 Något om dig själv.....	15
2.4.1. Övrigt, här kan du skriva om det är något du vill tillägga.....	16
3. Återkoppling	17
3.1. Feedback från medarbetare som genomförde intervjuerna ...	17
4. Diskussion	17
5. Förbättringsåtgärder	18
5.1. Uppföljning.....	19

1. Inledning

Säkerhet definieras som den faktiska risken att utsättas för brott och ordningsstörningar, medan trygghet är individens upplevelse av säkerheten/risken.

Variationer i upplevelsen av trygghet kan vara en konsekvens av:

- oro att drabbas av brott
- obehag p.g.a. ordningsstörningar i de områden där man ofta rör sig
- personlighetsdrag som ångestbenägenhet, behov av omväxling och starka stimuli (novelty seeking – man behöver spänning för att må bra),
- en personlig livshistoria som har format synen på sig själv, på andra, och på samhället, t.ex. i form av diagnosen post-traumatiskt stress-syndrom – enstaka extrema och negativa upplevelser (övergrepp, olyckor) eller hög exponering för stress under lång tid (utbrändhet). (SKL, Trygghet, säkerhet, oro eller risk, 2007)

1.1. Bakgrund

Frågorna ställdes för att få större kunskap om trygghetssituationen på avdelningens boenden och är ett led i förbättringsarbetet. Vi vill veta hur hyresgästerna ser på eventuella problem på sitt boende, om de känner oro att utsättas för brott och om de känner sig trygga på sitt boende. I början av enkäten ställdes också några frågor om hur de helst skulle vilja bo och var.

Syftet är att få del av hyresgästernas erfarenheter och upplevelser för att öka tryggheten i kommunens boenden samt att vidareutveckla dagens boendeformer.

Undersökningen är även en del av avdelningens målarbetet för 2019:

Målområde	Nämndsmål	Åtagande (enhet 1, 2, 3)	Kommentar
8. En ekologiskt hållbar stad	Funktionsstödsnämndens verksamheter ska präglas av hållbarhet och gröna val för att minska klimatpåverkan och främja en hälsosam och miljövänlig vardag för brukarna.	Intervjua brukarna om deras upplevelse av trygghet på boendena samt vidta åtgärder vid otrygghet.	Skapa en trygg boendemiljö i syfte att uppnå god hälsa.

1.2. Metod och urval

Undersökningen omfattade 254 personer som bor på något av avdelningens boenden och därför valts ut att delta. 121 hyresgäster, 48 %, valde att delta i undersökningen. 27 boenden medverkade varav 24 LSS personkrets 3 och 3 boenden enligt SoL. Fördelningen av antalet boendeplatser är 15 % enligt SoL och 85 % LSS. Ett boende medverkade inte då det är riktat till personer med demenssjukdom, bedömningen var att denna undersökningsform ej var applicerbar på detta boende. Som jämförelse kan nämnas att polisens

trygghetsundersökning, nationellt hade ett deltagande på 41 %, 2018, och i Malmö på 53%.

Försökt finna svarsfrekvens på tidigare brukarundersökningar rörande förekommande boenden men ej lyckats. En samlad bedömning av inblandade i dessa är att svarsfrekvenserna sällan, om någonsin, översteg 20 procent.

Enkätens upplägg är löst baserad på polisens årliga trygghetsundersökning. Var tredje år genomförs denna i Malmö även som områdesundersökning i samarbete med Malmö stad, Polisen och Malmö universitet. Den senaste genomfördes 2018 men rapporten är ännu under framtagande.

En brukare hade i arvoderat uppdrag att granska enkäten utifrån förståelse för frågor och upplägg, ändringar gjordes därefter.

Svaren är konfidentiella och sekretess gäller för inkomna enkäter. Endast två medarbetare på avdelningen såg de ifyllda enkäterna i sin helhet när de inkom från respektive verksamhet.

Data som rör enskild verksamhet eller respektive enhet redovisas inte. Skälet till förstnämnda är främst sekretess. Som jämförelse kan nämnas att i medarbetarenkäter redovisas ej sektioner med fem eller färre anställda för sig. Denna undersökning rör betydligt mer integritetskänsliga uppgifter och om redovisats per sektion hade det i vissa svar varit allt för enkelt att identifiera den enskilde brukaren.

Någon undersökning liknande denna har tidigare aldrig gjorts på våra boenden och av detta skäl kommer den ej heller att redovisas per enhet. För att säkerställa att hyresgästerna skulle känna sig trygga med att kunna svara och veta exakt vad som händer med uppgifterna i efterhand fick hyresgästerna och de som genomförde intervjuerna följande information:

”Svaret är konfidentiellt och sekretess gäller för undersökningen. Endast behörig personal på avdelningen ser de ifyllda enkäterna i sin helhet. /../ Med hänsyn till att det är ett fåtal brukare per boende och att vissa frågor är känsliga kommer resultatet att redovisa sammanlagt för alla boenden för att undvika identifiering av enskilda.”

1.3. Genomförande

Det avsattes två heldagar för att genomföra intervjuerna under december 2018 och januari 2019. Lämpligast upplägg på genomförandet styrdes av den som genomförde intervjuerna. En medarbetare per boende utsågs att genomföra intervjuer på ett annat boende. Enkäten och informationen kring den gick igenom med samtliga som skulle genomföra intervjuerna samt förslag på och diskussion kring hur man praktiskt och pedagogiskt kan tänka vid genomförandet med hyresgästen.

De färdiga enkäterna lämnades eller skickades per brev till avdelningens utvecklingssekreterare. På en medföljande lapp angav intervjuaren sitt namn och vilken verksamhet intervjuerna genomförts på. Detta för att kunna bocka

av från vilka verksamheter enkäter inkommit, när detta var klart slängdes denna uppgift.

Undersökningen utfördes både i boendenas gemensamma utrymme och i hyresgästens egen lägenhet. En del fyllde i enkäten på egen hand. Hyresgästerna hade fått information om den dag då undersökningen skulle ske på deras boende.

2. Resultat och analys

Enkäten består av fem delar:

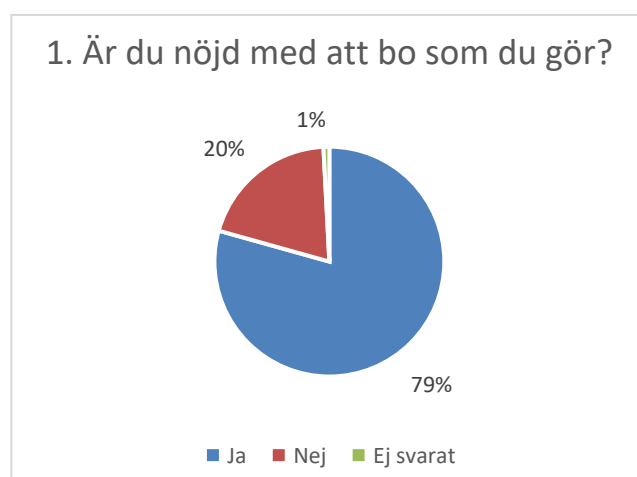
1. Boendeform
2. Problem
3. Fysiskt våld
4. Psykiskt våld
5. Oro

Det fanns inget enskilt boende där svaren markant avvek däremot kunde svaren från ett och samma boende skifta kraftigt. Något som troligen hänger samman med att oro och upplevelse av trygghet varierar utifrån erfarenheter och personliga egenskaper.

Ej funnit några skillnader i svar relaterat till boendeform, kön och ålder.

Samtliga svar redovisas i procent.

2.1. Boende

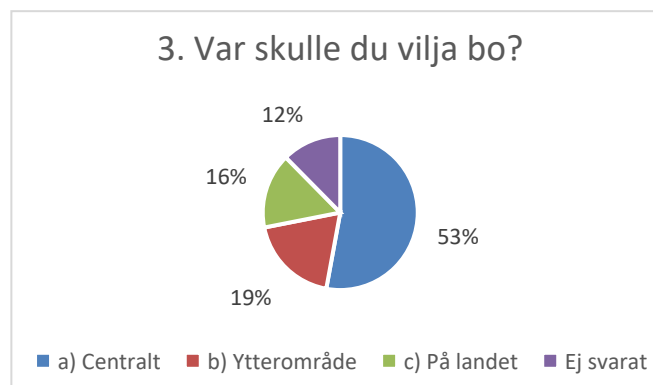

Den övervägande majoriteten, fyra femtedelar, uppger att de är nöjda med att bo som de gör. Att inte vara nöjd kan delförklaras med en önskan att bo i ett annat område eller i en annan boendeform.

Av det totala antalet brukare på LSS pk3 boendena stod, i juni månad 2019, 17 procent i kö för byte av bostad via BoLSS. Vilket ungefär motsvarar det antal som uppgett de inte var nöjda.

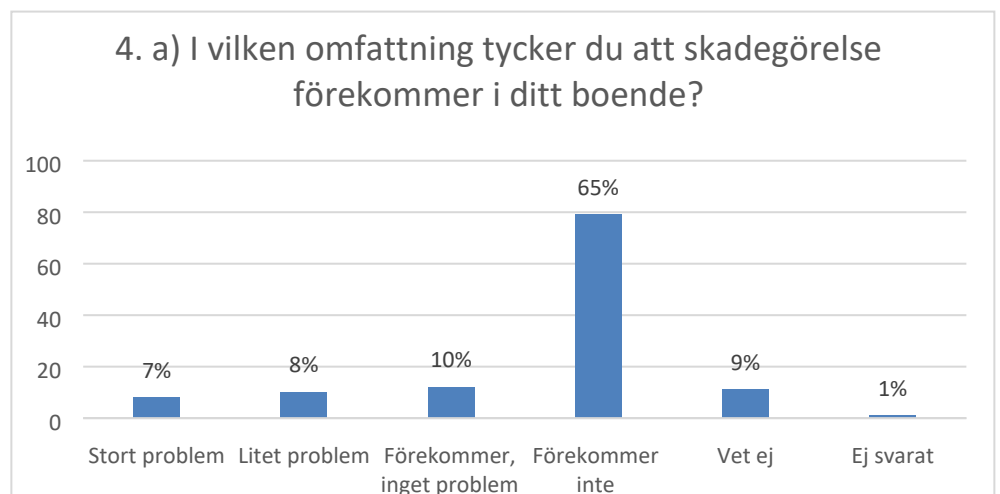
40 % har uppgivit att de skulle vilja bo i egen lägenhet med förstahandskontrakt.

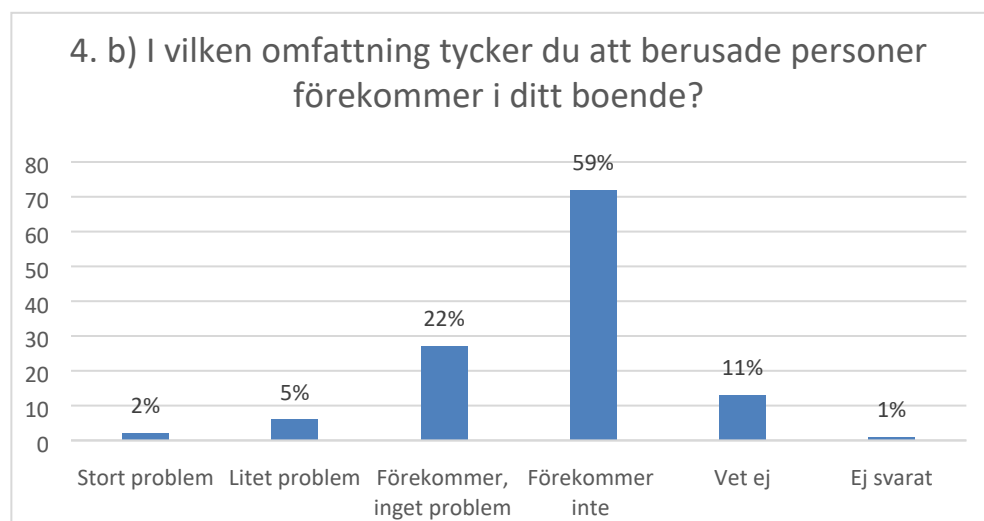
Drygt hälften har uppgivit att de helst skulle vilja bo centralt.

2.1.1. Eventuella problem där du bor

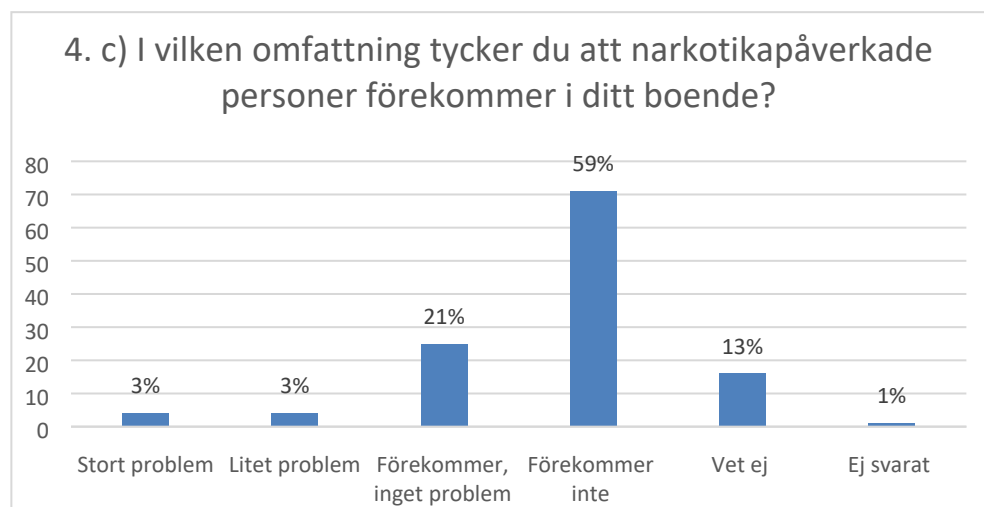
På delfrågorna 4 a) till 4 d) har majoriteten svarat förekommer inte och därefter att det förekommer men inte är något problem. Om sexuella övergrepp har de flesta, i än högre utsträckning, svarat att det inte förekommer och därefter vet ej, vilket kan delförklaras med att detta troligen är ett mer dolt problem. Stölder uppges som det största problemet.

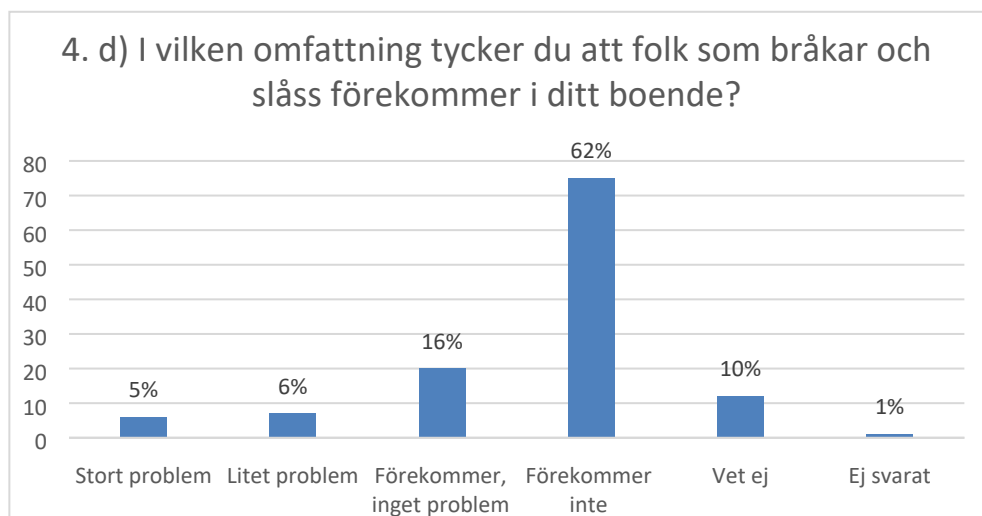
I polisens trygghetsundersökning (2018) uppger 11 % av Malmöborna att de utsatts för skadegörelse.

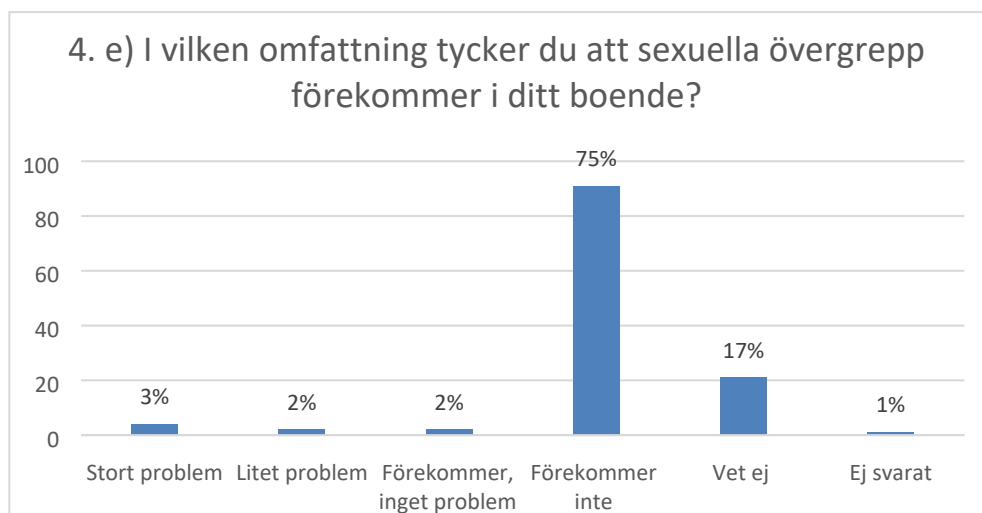
I polisens trygghetsundersökning (2018) uppger 9 % av Malmöborna att det är ett problem att det förekommer bostäder som är tillhåll för alkoholister i deras område.

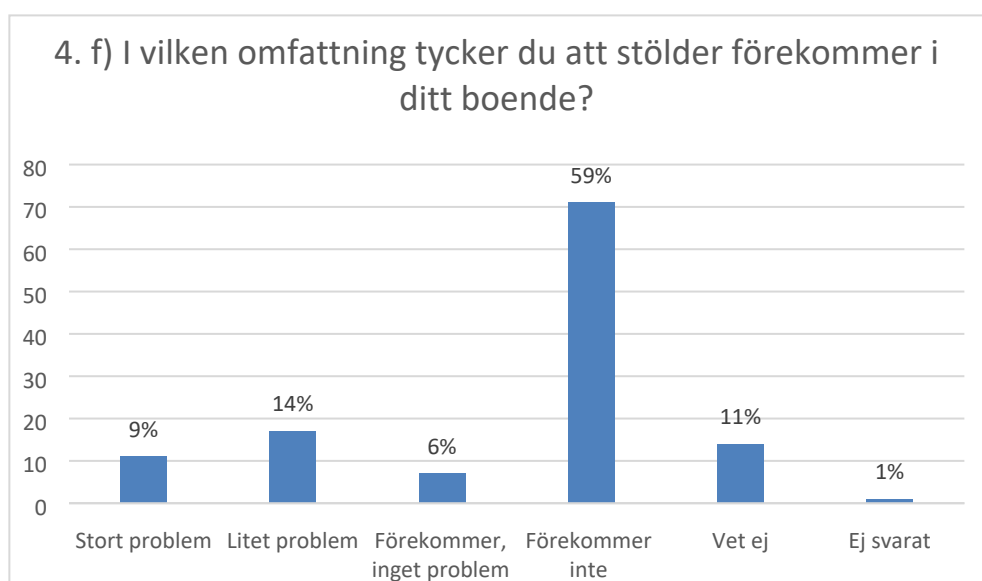
I polisens trygghetsundersökning (2018) uppger 11 % av Malmöborna att det är ett problem att det förekommer bostäder som är tillhåll för narkotikamissbrukare i deras område.

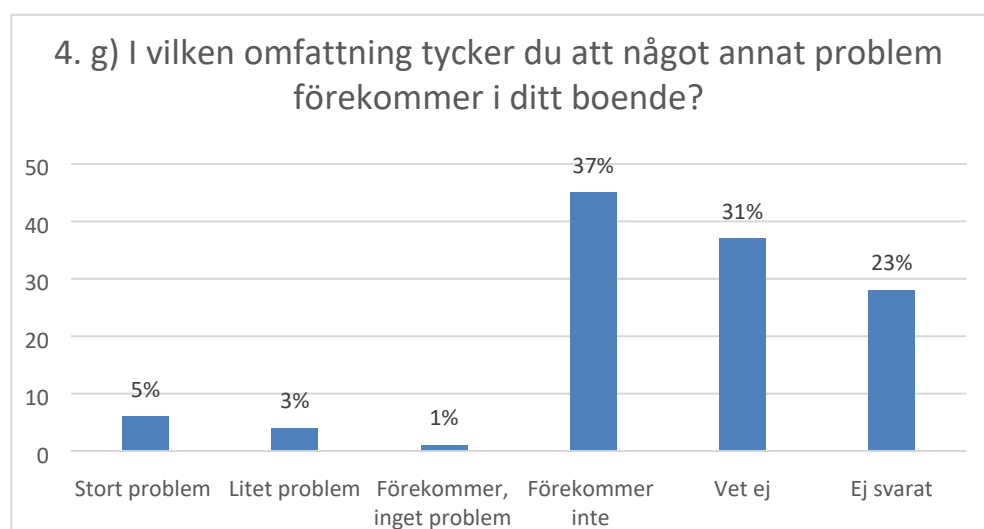
I polisens trygghetsundersökning (2018) uppger 17 % av Malmöborna att det är ett problem att det förekommer folk som bråkar och slåss i deras område.

I polisens trygghetsundersökning (2018) uppger 14 % av Malmöborna att det förekommer att kvinnor antastas.

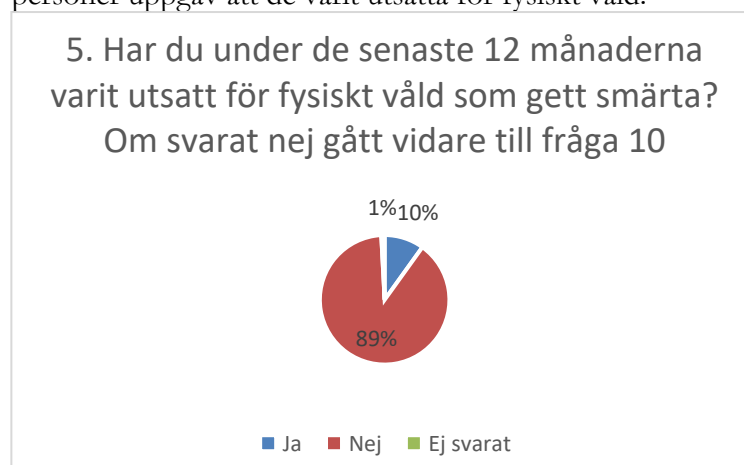
I polisens trygghetsundersökning (2018) uppger 12 % av Malmöborna att de varit utsatta för stöld de senaste 12 månaderna.

2.2. Utsatthet för brott

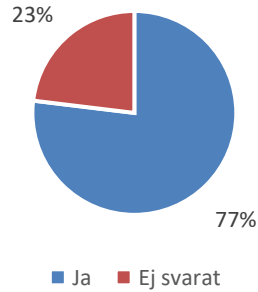
2.2.1. Utsatt för fysiskt våld

Av de som varit utsatta har det i de flesta fall skett av person som bor på boendet och i det gemensamma utrymmet eller i den egna bostaden. 12 personer uppgav att de varit utsatta för fysiskt våld.

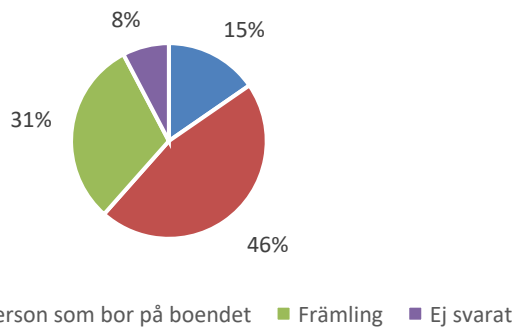

I polisens trygghetsundersökning (2018) uppger drygt 2 % av Malmöborna att de varit utsatta för fysiskt våld de senaste 12 månaderna.

6. Var våldet så grovt att det ledde till synliga märken eller skador?

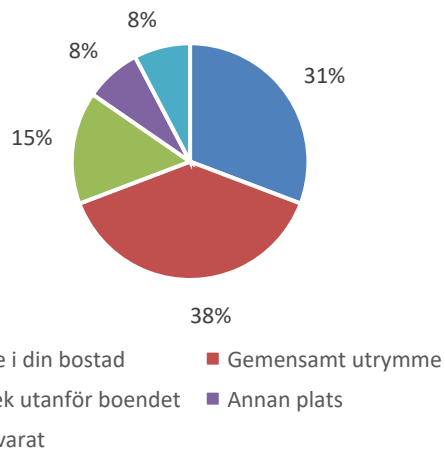

7. Vem/vilka utsatte dig för våldet

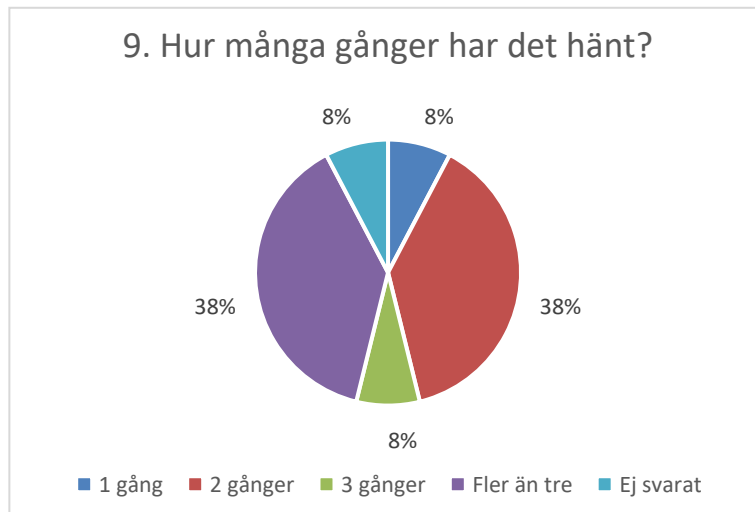

TVå hyresgäster har uppgivit personal: en av dessa med tillägget att det var personal på verksamhet med annan huvudman och den andra med tillägg som lämnar öppet för skilda tolkningar.

8. Var hände det?

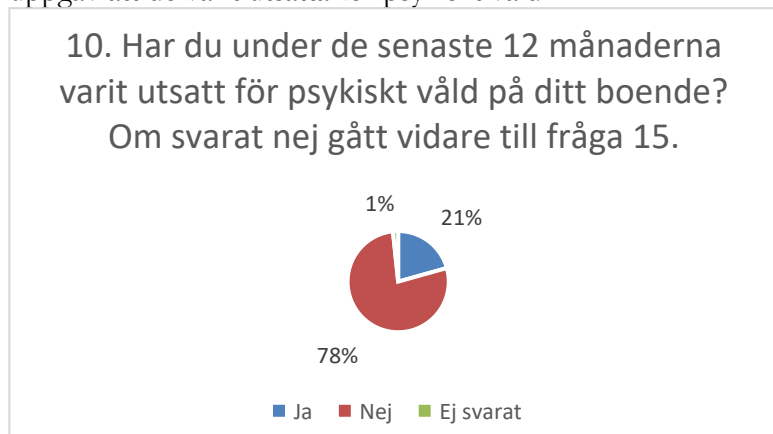
9. Hur många gånger har det hänt?

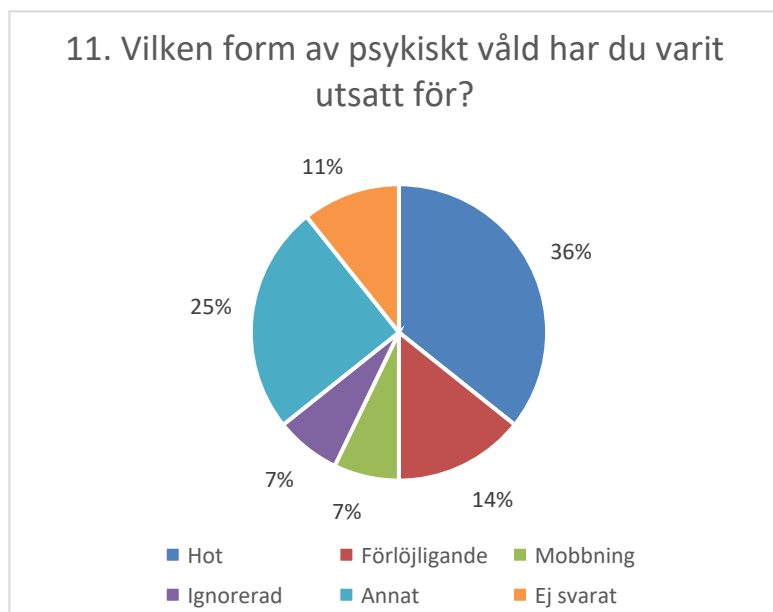
2.2.2. Utsatt för psykiskt våld

Av de som varit utsatta har det i de flesta fall skett av person som bor på boendet eller personal och oftast i det gemensamma utrymmet. 25 personer uppgav att de varit utsatta för psykiskt våld.

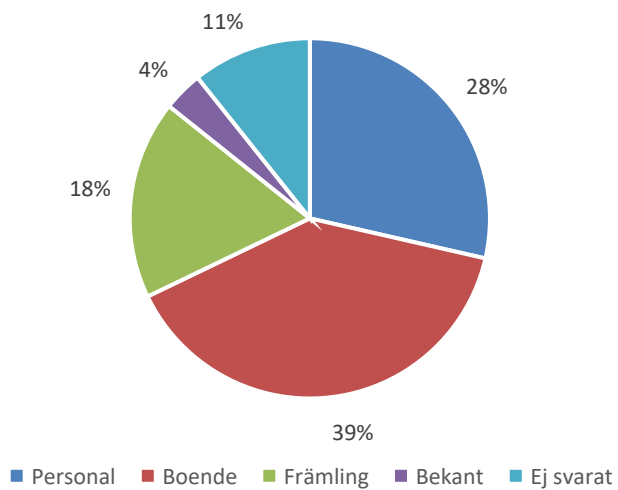
10. Har du under de senaste 12 månaderna varit utsatt för psykiskt våld på ditt boende? Om svarat nej gått vidare till fråga 15.

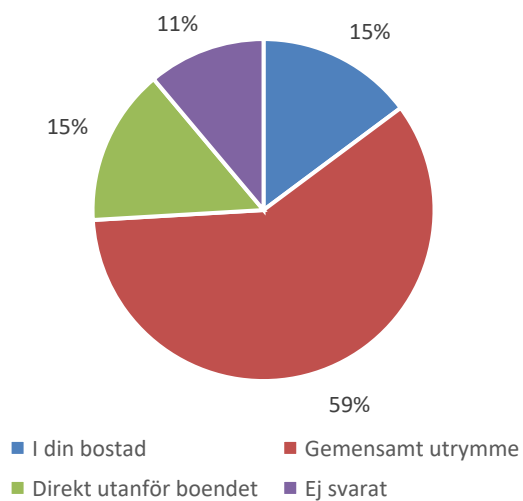
11. Vilken form av psykiskt våld har du varit utsatt för?

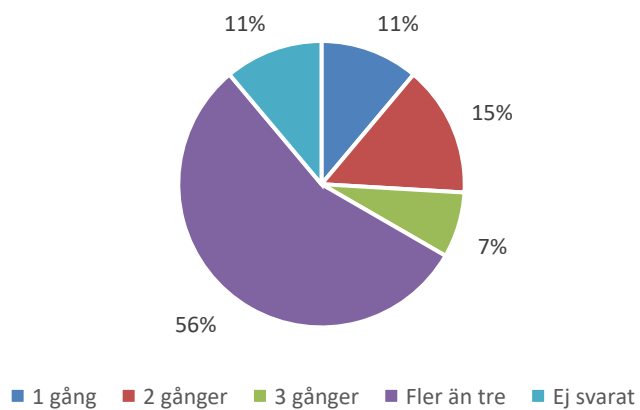
12. Vem/vilka utsatte dig för våldet?

13. Var hände det?

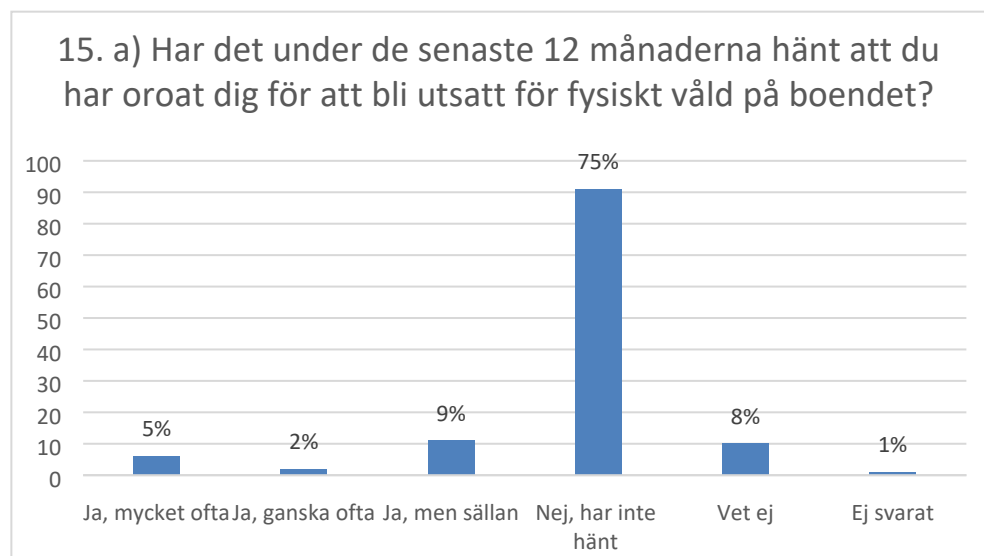

14. Hur många gånger har det hänt?

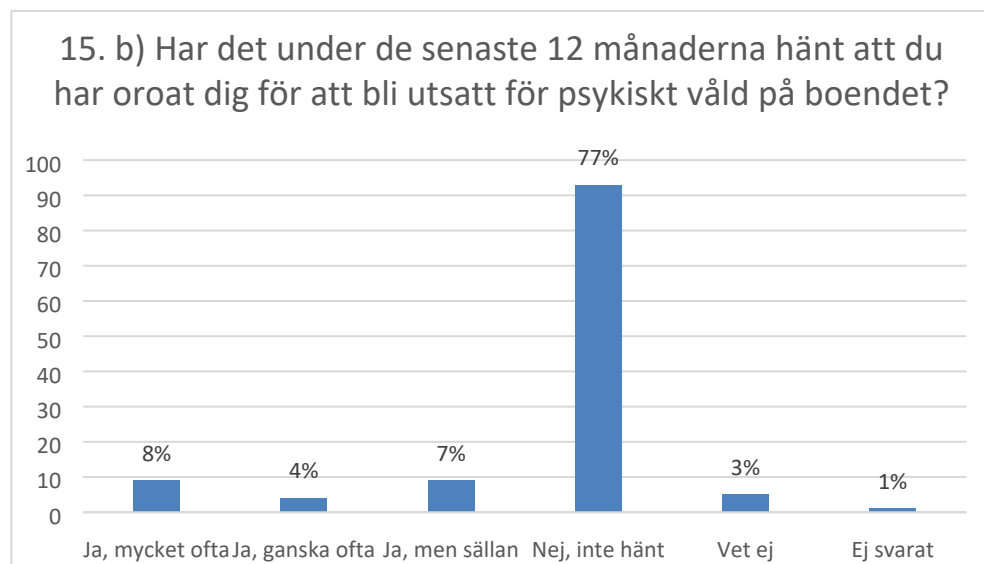

2.3. Oro att utsättas för brott

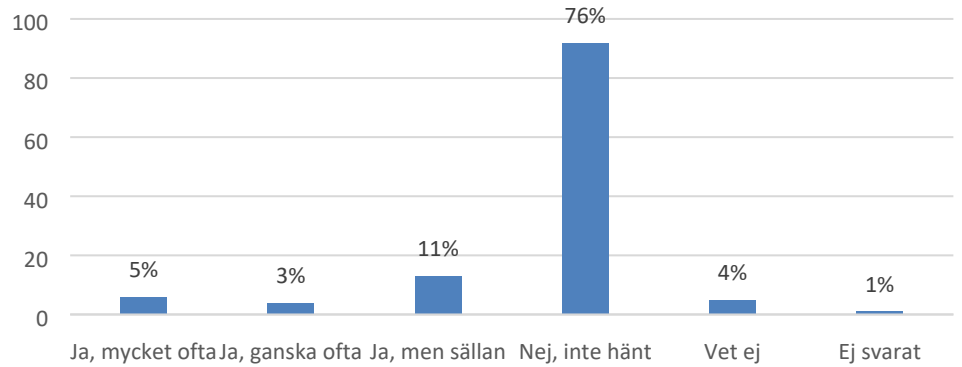
På delfrågorna 15 a) till 15 e) har till största del uppgivits att det inte hänt och därefter är svaren relativt jämnt fördelade på övriga alternativ.

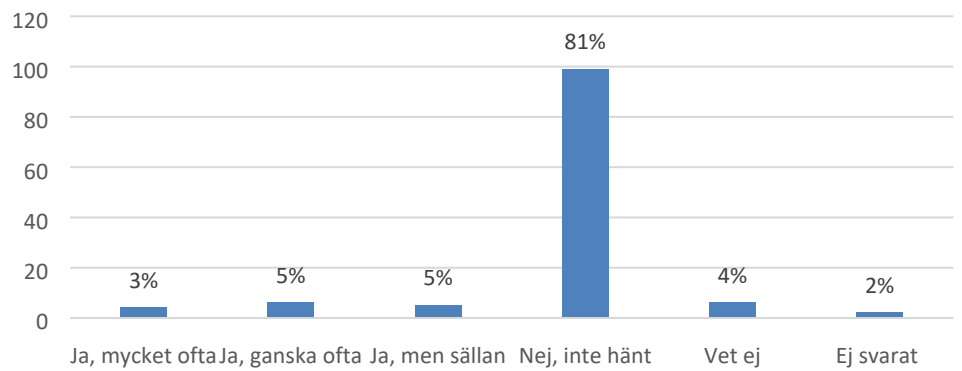
I polisens trygghetsundersökning (2018) uppgger 10 %, på nationell nivå, att de mycket eller ganska ofta oroas över att utsättas för fysiskt våld.

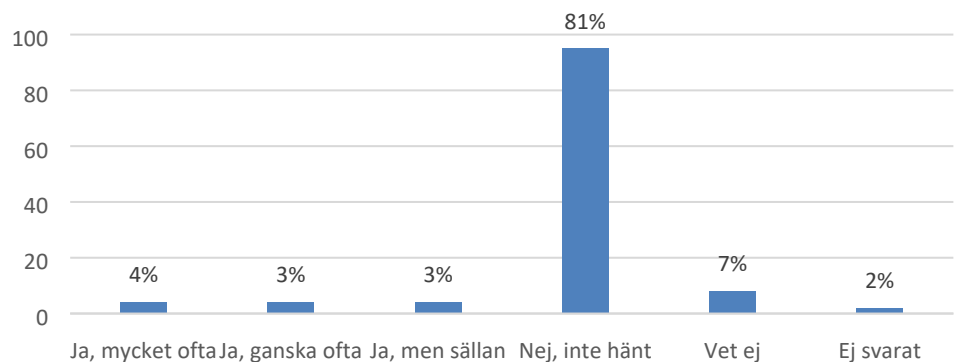
15. c) Har det under de senaste 12 månaderna hänt att du har känt dig otrygg med någon annan som bor på boendet?

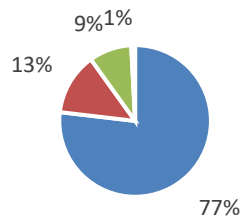
15. d) Har det under de senaste 12 månaderna hänt att du har känt dig otrygg med personal från boendet?

15. e) Har det under de senaste 12 månaderna hänt att du har känt dig otrygg med besökare på boendet?

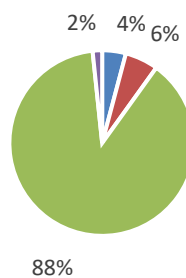
16. Känner du dig trygg eller otrygg på boendet?

■ Trygg ■ Otrygg ■ Vet ej ■ Ej svarat

77 % uppger att de känner sig trygga på sitt boende.

17. Finns det någon/några person/er på boendet som du är rädd för?

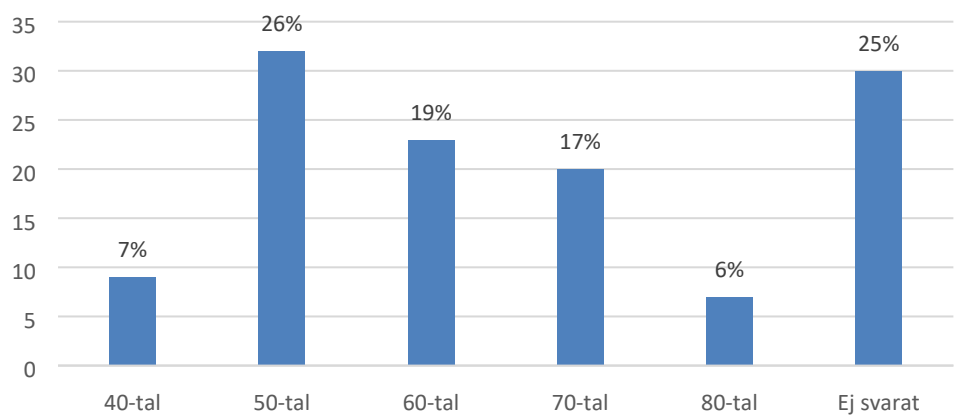

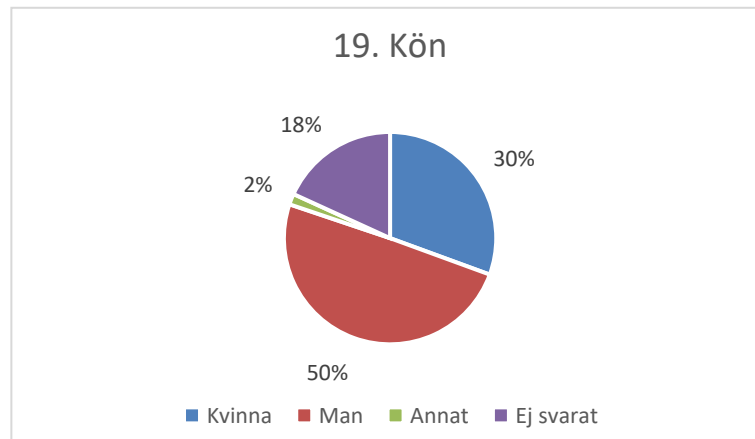
■ Ja, en ■ Ja, flera ■ Nej ■ Ej svarat

88 % uppger att det inte finns någon de är rädd för på boendet.

2.4 Något om dig själv

18. Vilket år är du född? (redovisas med årtionde)

2.4.1. Övrigt, här kan du skriva om det är något du vill tillägga

38 personer valde att skriva tillägg:

- Känner mig otrygg utanför boendet i närområdet.
- Nej, känner ingen rädsla.
- Lägenheten är för liten. För lite folk på det gemensamma.
- Vill hellre bo på ett stödboende. Fel grupp jag bor på.
- (Namn borttaget) När en boende slår mig, så ska personen till psykiatrin inte jag.
- Kan tycka mycket illa om att förekommer så mycket vikarier. Okända människor i min lägenhet kl. 08.30 på morgonen.
- Det är ordning och reda på boendet.
- Ibland känns det otryggt för att man inte vet vem som dyker upp på området.
- För mycket bilar utanför boendet.
- Orolig att verksamheten ska läggas ner på grund av litet antal brukare.
- Känner mig trygg med boendet och personal i verksamheten, dock inte med granne i min satellitlägenhet.
- Positiv till mitt boende.
- Grannarna slår hårt i dörrarna.
- Allt har känts fel på sista tiden.
- Orolig för att grannarna ovan väsnas de tillhör inte LSS boendet.
- Nöjd med personalen på boendet.
- Vill helst bo i hemlandet men i lägenhet fast större.
- Finns förbättringsmöjligheter.
- Känner sig otrygg med flera grannar.
- Personalen har varit underbar.
- Jag vill ha slut på mobbningen.
- Jag är den riktiga (namn borttaget). Efter tandläkaren kan jag svara på fler frågor.
- Jag är nöjd med livet.
- God mat på boendet. Jag har schizofreni som stör mig.
- Det har stulits smycken och inte upphittats. Någon gick in i lägenheten på natten och tagit saker och haft sönder en väska utan att ha bevis för detta.
- Det jag har att anmärka på är snarare resultatet av politik i LSS frågan som är obegåvat utformad och kommunalpolitisk spariver och kortsiktighet.
- Granne i trappan dricker och bankar på min dörr.
- Känner frihet i min lägenhet.

- Bott här sedan 2017.
- Nöjd med boendet.
- De är snälla på boendet. Tycker det är bra men ligger för långt ute. Vill bo centralt.
- Personal och boende måste på något visas mötas någonstans på någorlunda neutral plats någonstans där man möts på samma nivå och lika grunder.
- Gör boendet till ett tillsynsboende där jag är själv och bestämmer som i en vanlig lägenhet.
- Tack för godiset.
- Bygg mer.
- Tack.
- Jag är nöjd.
- Åka på fler utflykter.

3. Återkoppling

Ansvar för återkoppling till hyresgäster som deltagit i undersökningen ligger på respektive sektionschef i samarbete med den medarbetare som deltagit i genomförandet av undersökningen. Återkopplingen kan ske på boendemöte, husråd eller individuellt till hyresgäst utifrån vad som bedöms vara lämpligast och hur respektive hyresgäst själv vill ha återkopplingen.

Även ansvar för återkoppling till respektive verksamhet ligger på respektive sektionschef i samarbete med den medarbetare som deltagit i genomförandet av undersökningen.

3.1. Feedback från medarbetare som genomförde intervjuerna

Hyresgästerna som deltog tyckte det var roligt att få sin röst hörd. Hyresgäster som annars upplevs som tysta, berättade och svarade. Detta kunde möjligtvis bero på att det var någon utifrån som kom och ställde frågorna.

Genom att samtala med hyresgästerna om att undersökningen handlade om deras egen trygghet och boendemiljö blev det lättare att skapa ett intresse för att delta i undersökningen.

Ingen hyresgäst reagerade på det jämförelsevis höga antalet frågor, 30 stycken, i jämförelse med tidigare brukarundersökningar som haft runt fem frågor. Som tack för medverkan och tid erhöll de hyresgäster som deltog en påse bridgeblandning.

4. Diskussion

Det är slående hur hög andel som är nöjda att bo som de gör och känner sig trygga på sitt boende. De fysiska och psykiska övergrepp som ändå förekommer sker till stor del i gemensamma utrymmen.

Att ha sitt permanenta hem genom en LSS eller SoL insats kan ge sken av att hyresgästerna har en större acceptans för vad de anser vara en fullvärdig bostad, ett gott boende. Det kan också vara så att man är extra sensitiv för hur

tryggheten är i ens hem utifrån att tidigare kanske haft sitt hem på en institution eller varit hemlös.

Att vilja byta bostad betyder inte nödvändigtvis att hyresgästen inte trivs. Det kan vara ett sätt att visa sin självständighet och möjligheten till eget val av bostad och läge. Ett steg i återhämtningen, att gå vidare.

Att flest vill bo i en egen lägenhet med förstahandskontrakt vittnar om att den enskilde vill leva som andra. Då denna boendeform är den mest hemlika och normala.

Den psykosociala miljön består av de personer som finns på boendet, det vill säga hyresgäster och personal. Det är dessa två grupper som tillsammans skapar en struktur för trygghet och en bra boendemiljö. Det överlag positiva resultatet tyder på hög kompetens hos medarbetarna. En del i detta kan vara avdelningens arbete med att använda motiverande samtal (MI), ett återhämningssinriktat förhållningssätt och följsamhet till ”Nationella riktlinjer för psykosociala insatser vid schizofreni eller schizofreniliknande tillstånd” (Socialstyrelsen).

Av de som varit utsatt för psykiskt våld uppger nästan en tredjedel att det skett av personal. Detta kan i vissa fall bero på missförstånd men också på en asymmetrisk maktrelation, brist på förtroende för/misstänksamhet gentemot myndighetspersoner men även brister i personalens bemötande. Satsningen på att implementera ett återhämningssinriktat förhållningssätt kan fungera som en vägvisare för ett bättre bemötande.

5. Förbättringsåtgärder

- Inom befintlig ram se över möjligheterna till ökad personalnärvaro i gemensamma utrymmen. Något som redan gjorts på ett flertal boenden.
- Några brukare påpekade under intervjuerna att lägenheten saknade titthål och att de därför aldrig kunde veta för vem de öppnade dörren. En inventering har gjorts av hur många lägenheter som saknar titthål, det var ungefär hälften, 129 stycken. Avdelningen ser nu över möjligheterna att installera titthål i de lägenheter som saknar detta under förutsättning att hyresgästen vill ha det.
- I största möjliga mån möjliggöra för hyresgästerna att vara delaktiga i sin boendemiljö. Exempelvis vid möblering av och inköp till gemensamma utrymmen.
- Arbeta mer intensivt med skyddsåtgärder som en del i att förekomma fysisk och psykiskt våld.
- De två stödhusen har under hösten planerat att implementera månadens tema och kvinnogrupper i syfte att skapa forum för att lyfta frågor såsom utsatthet och övergrepp.

- Avdelningen planerar att under hösten 2020 påbörja ett pilotprojekt utifrån ett självständigt liv (ESL). En socialpedagogisk behandlingsmodell för personer med psykisk funktionsnedsättning, särskilt schizofreni. Syftet är att ge personen ökade kunskaper om sin sjukdom samt färdigheter inom olika livsområden, för att han eller hon bättre ska kunna hantera de svårigheter som sjukdomen medför. En metod som genomförs i studiecirkelform.

5.1. Uppföljning

En eventuell uppföljning bör ske om två år men kanske inte helt i denna form. Nästa större undersökning bör tas fram med hjälp av hyresgäster och medarbetare för att lyfta de frågor de anser vara relevanta.